

14 fevral 2018-ci il

Azərbaycan tarixində hər zaman xatırlanan və yaşadığımız illərin sorağı ilə salnamələri və rəqləməyə vadar edəcək əhəmiyyətli hadisələr kifayət qədərdir və bu reallıqları əks etdirən tarix xalqın ictimai-siyasi və mədəni həyatında xüsusi mahiyyət kəsb edir.

Sözsüz ki, xalqın ictimai-siyasi və mədəni həyata inteqrasiya olunması birbaşa onun maarifləndirilməsi ilə əlaqədar olduğundan, milli mətbuatın, informasiya vasitələrinin bu istiqamətdə rolu danılmazdır. Elə Azərbaycan Televiziyasının yarandığı gün 14 fevral tarixi xalqın ictimai fikir tarixində yeni bir gün - əvəzsiz zamandır. Həmin tarix hər zaman xatırlanır. Azərbaycan xalqının həyatına böyük yenilik gətirdiyi üçün yazılı tariximizdə - salnamələrdə yer alıb. Azərbaycanda XX əsrin ən möhtəşəm kəşflərindən olan və hər gün insanlarla ünsiyyət yaradan, cəmiyyət həyatında əvəzsiz yer tutan televiziya bir əsrə yaxın bir məsafədə informasiya liderliyini qoruyub saxlaya bilib. Dünya dəyişir, yenilənir, amma xalqın maarifləndirilməsi, əxlaqi-estetik tərbiyəsi, məlumatlandırılması kimi təməl prinsiplərini fəaliyyət məqsədinə çevirən televiziya istənilən məkanda tamaşaçıların dostu olaraq, hər nəslin müasirinə çevrilir. İstənilən bir yeniliyi, informasiyanı, dünya panoramasını bir neçə dəqiqə ərzində cəmiyyətə ötürərək, onun informasiyaya olan tələbatını ödəyir.

Etiraf edək ki, inkişaf etmiş dünyamızda nə qədər yeniliklər olmuş olsa da, televiziyanın yeri və rolu əvəzənilməzdir. Hər bir insan yeni gününün ilk dəqiqələrini, məhz televiziyanın qarşısında keçirir. Sanki bir tələbat və asılılıq yaranıb televiziyaadan.

Azərbaycanda - Şərqdə ilk dəfə yaradılan və milyonların seyrçisi olan Azərbaycan Televiziyası 1956-cı il fevralın 14-də fəaliyyətə başlayıb. Bu, Stalin rejimindən qurtuluş tapan Sovet cəmiyyətində aşkarlığın rüşeymlərinin yenice yaranan dövrünə təsadüf edirdi. Bakı Televiziya Mərkəzi üçün binanın inşasına 1954-cü ildə başlanıldı və Azərbaycanın inşaatçı və mütəxəssislərinin moskvəli, leninqradlı həmkarları ilə birgə ucaldıqları və müvafiq avadanlıqla təchiz etdikləri telemərkəzin binası 1955-ci ilin sonunda təhvil verildi. 1956-cı ilin fevralına qədər isə Bakı studiyasının ara-sıra sınaq verilişləri yayımlanırdı.

İlk veriliş günü ekranda sonradan Azərbaycanın tanınmış sənətkarına çevriləcək, o dövrdə isə gənc aktrisa olan Nəcibə Məlikova görünüb. Çıxışını "Göstərir Bakı!" kəlməsi ilə açan Nəcibə xanım tamaşaçıları televiziyanın fəaliyyətə başlaması münasibətilə təbrik edib. Həmin gün ekranda "Bəxtiyar" bədii filmi nümayiş etdirilib. Bu, televiziyanın yaddaşına və tarixinə yazılan ilk cümlələrə çevrildi.

İlk illərdə Bakı Studiyası əvvəlcə həftədə iki, sonra üç dəfə 2 saatlıq proqramla efirə çıxırdı. 1957-ci ildən Azərbaycan Televiziyası efirə həftədə 5 dəfə çıxmağa başladı və verilişlərin gündəlik həcmi 2 saat 20 dəqiqəyə çatdırıldı. 70-ci illərdən etibarən isə Azərbaycan Televiziyasının gündəlik veriliş və proqramlarının yayım həcmi 10 saata, 80-ci illərdə 18 saata çatdırıldı. 1970-ci ildə televiziya Dövlət Televiziya və Radio Verilişləri Komitəsi statusu aldı. 2005-ci ildən isə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamı ilə şirkət "Azərbaycan Televiziya və Radio Verilişləri" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinə çevrildi. Elə həmin ildən televiziya 24 saatlıq fasiləsiz yayıma keçdi.

1956-cı ilin mayında ekranda ilk diktorlar göründülər. Onların arasında Tamara Gözəlova, Nailə Mehdiqəyova, Sevda Qənizadə, Sara Manafova, Rəna Nəsirova, Rəxşan Aslanova, Sima Xasıyeva və Nizami Məmmədov var idi. Sonradan televiziyaada istedadlı diktorlar nəslə meydana gəldi. Bu sırada Roza Tağıyeva, Rafiq Hüseynov, Ofelya Sənani, Şərqiyyə Hüseynova, Sabir Ələsgərov, Hicran Hüseynov, Həqiqət Əsgərova, Natəvan Hacıyeva, Tamilla Ələkbərova, Davud Əhmədov, Gülşən Əkbərova, Nərgiz Cəlilova, Ülker Quliyeva, Aygül Qaradağlı, Dilərə Selimova, Rafiq Həşimov və başqaları yer aldı. Zaman ötdük-cə inkişaf və püxtələşmə özünü büruzə verdi.

Proqram saatının artırılması, qabaqcıl texnologiyaların rabitə və telekommunikasiya sistemində tətbiq olunması yeni teleqüllənin

Efir məkanında uğurlara imza atan 62 yaşlı Azərbaycan Televiziyası

ucaldılmasını tələb

edirdi. 1979-cu ildə Rabitə Nazirliyi Bakıda 310 metrlik teleqüllənin tikilməsi üçün fəaliyyətə başladı. Təməli 1981-ci ildə qoyulan yeni televiziya qülləsi 1996-cı il iyunun 7-də istifadəyə verildi.

2004-cü ilin fevralından başlayaraq, AzTV-nin proqramlarının Avropa ölkələrində daha keyfiyyətli yayımı təmin edildi. Bu məqsədlə "Teleradio" İstehsalat Birliyinin mütəxəssisləri Teleqüllə Kompleksində yeni rəqəmsal TV - Up-link stansiyasını quraşdırdılar. İndi Azərbaycan Televiziyasının verilişləri həmin stansiyadan Avropaya "Hot Bird" və "SESAT", Şimali Amerikaya "Galaxy 25", Asiyaya "Turksat 1C" peykləri vasitəsilə yayılır.

1970-ci ilə qədər yerli efir məkanında video-texnikasının olmaması televiziyanın inkişafını ləngidirdi. Yalnız 1970-1972-ci illərdə çəkilişlər kinokameranın 16 millimetrlük lenti ilə aparıldıqdan sonra informasiya proqramlarında reportajların göstərilməsinə başlanıldı. 1971-ci ildə istifadəyə verilən təkmilləşdirilmiş "Kadr-2" video-sistemi isə montaj üçün əlverişli şərait yaratdı. 1970-ci ildən Moskva televiziya proqramları rəngli yayımlamağa başladı. Azərbaycan Televiziyası isə 1973-cü ildən yalnız Bakıda rəngli yayıma keçə bildi. 70-ci illərin ortalarında KADR-3R videmaqnitofonundan istifadəyə başlanılması keyfiyyətli elektron montajına şərait yaratdı.

1985-ci ildə Azərbaycan Televiziyası texniki təchizatına, film istehsalı və müxtəlif proqramlarla Mərkəzi Televiziyaadakı çıxışlarına görə, SSRİ-də 4-cü yerə çıxdı. Zaman üçün ən qabaqcıl sayılan texniki vasitələr televiziya məkanına yol açdı. Texniki imkanların genişlənməsi verilişlərin keyfiyyətini ildən-ildə yüksəltdi və yeni formalar axtarıb tapmaqda kömək etdi. 1958-ci ildən başlayaraq, proqramlarda publisistik janra üstünlük verildi və reportajların sayı artdı. Bayram tədbirlərindən, icaslardan və görüşlərdən birbaşa yayımlar reportajları zənginləşdirən amilə çevrildi. 60-ci illərin sonundan proqramların texniki təminatının yaxşılaşdırılması ilə yanaşı, maraqlı müəllif və rejissor axtarıları da nəzərə çarpırdı. 1960-70-ci illərdə yerli televiziyaada "Odlar diyarı", "Dostluq", "Zaman və biz", "Yaddaş: Tarixin səsi" "Sənayemizin üföqləri", "Tələbə klubu", "Şən və Hazırcavablar Klubu" kimi verilişlər yaranmışdı.

1960-cı il dekabrın 31-də ilk dəfə "Sizinlə birlikdə" Yeni il proqramı nümayiş olundu. Canlı efirdə 2 saatdan artıq davam edən verilişdə musiqi, müsahibə, təbriklər, səhnəcik, bir neçə müəssisədən çəkilmiş sjuet və söhbətlərdən istifadə edildi. Proqramın müəllifi və rejissoru Kərim Kərimov, aparıcısı isə xalq artisti Möhsün Sənani idi.

AZƏRBAYCAN TELEVİZİYASI ÜÇÜN SINAQ DÖVRÜ

1988-ci ildə Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin başlanması Azərbaycan Televiziyası üçün əsl sınağa çevrildi. Kommunist Partiyasının nəzarəti altında fəaliyyət göstərdiyindən və SSRİ daxilində başlayan münaqişəyə həzır olmadığından, Azərbaycan Televiziyası informasiya siyasətini düzgün qura bilmədi. Separatçıların Xankəndidə keçirdiyi fasiləsiz mitinqlər barədə qısa xəbəri Azərbaycan Televiziyası yalnız 10 gündən sonra - "yuxarı"nın icazəsi ilə "Qarabağda yaranmış du-

rum" adı al-

tında efirə verdi. Sov.İKP Mərkəzi Komitəsinin baş katibi Mixail Qorbaçovun və Mərkəzi Komitə üzvlərinin Azərbaycan qarşı tutduqları ədalətsiz mövqeyə qarşı Bakıda başlayan kütləvi nümayişlər zamanı da meydandan birbaşa yayıma TV iki gün gec başladı. Bu isə, AzTV rəhbərliyinin Azərbaycan KP MK-nın birinci katibi Ə.Vəzirovun iradəsinin əleyhinə çıxması nəticəsində mümkün oldu. Azərbaycan Televiziyasının əməkdaşları da xalqla birlikdə Qorbaçovun anti-Azərbaycan siyasətinə və Azərbaycanın o zamankı rəhbərliyinin milli maraqlardan uzaq olan davranışına və addımlarına qarşı çıxaraq Azərbaycan Konstitusiyasına, beynəlxalq hüquq normalarına əməl edilməsini, erməni separatçıların qanunsuz hərəkətlərinin qarşısının alınmasını tələb edirdi. Azərbaycan Televiziyası ilə çıxış edən siyasi icmalçılar Kremlin Azərbaycana qarşı apardığı siyasətin mahiyyətini, respublikamızda yaranmış idarəolunmaz ictimai-siyasi vəziyyəti və xalqın haqlı tələblər irəli sürdüyünü cəsarətlə dilə gətirirdilər. Moskvadan gələn emissarların Azərbaycan Televiziyası vasitəsilə Kremlin Bakıya qoşun yeritməyəcəyi və fəvqəladə vəziyyət elan etməyəcəyi barədə vədlərinə baxmayaraq, 1990-cı il yanvarın 19-da saat 19:26-da Azərbaycan Televiziyasının enerji bloku partladıldı.

Azərbaycan Televiziyasının yayımını yalnız yanvarın 28-də bərpa etmək mümkün oldu. Qara kostyumda və qalstuksuz efirə çıxan diktor Rafiq Hüseynov 131 dinc oğlu və qızı Sovet ordusu tərəfindən qətlə yetirilən xalqımızda başsağlığı verdi. 1991-ci il oktyabrın 18-də Azərbaycan dövlət müstəqilliyini elan etdi. Azərbaycan Televiziyası əyalət telekanalından müstəqil dövlətin əsas televiziyasına çevrildi.

1993-cü il iyunun 4-də Gəncədə cərəyan edən hadisələr zamanı əhalinin düzgün məlumatlandırılması baxımından, televiziya çox mühüm rol oynadı. Məlum hadisələr zamanı Bakıya dəvət olunmuş Ümummilli Lider Heydər Əliyev müsahibələrinin, bəyanatlarının, Milli Məclisin iclaslarının canlı yayımına üstünlük verdi. "Talış-Muğan Respublikası" separatizmi, 1994-cü il oktyabr, 1995-ci il mart hadisələri zamanı da Heydər Əliyev Azərbaycan Televiziyası vasitəsilə ictimaiyyətlə birbaşa ünsiyyət qurdu. Bu böyük siyasətçi dövlətimizə qarşı məkrli plan hazırlayanların bütün əməllərinin necə məharətlə alt-üst edildiyini bütün ictimaiyyətə nümayiş etdirirdi. 1994-cü il oktyabrın 4-də Ulu Öndər Heydər Əliyevin televiziya ilə xalqa müraciət etməsi nəticəsində yüzlərlə insan, o cümlədən, müxalifətçilər də Prezident Aparatının qarşısına yığışaraq, ölkə Prezidentinin siyasi kursunu müdafiə etdiklərini, birmənalı tərdə bəyan etdilər.

Xronoloji ardıcılığa nəzər saldıqca, görürük ki, Azərbaycan Televiziyası ölkə telekanının formalaşmasında böyük rol oynayıb. Sonrakı illərdə Azərbaycan Televiziyası və Radiosunda yetişən peşəkar televiziyaçılar "Lider", "Speys", "İTV" və digər kanallarının yaradılması prosesində yaxından iştirak etmişlər. Bu gün dünya ölkələrində Azərbaycan Televiziyasının proqramları yayımlanır. Tarixi yol Azərbaycan Televiziyasının inkişafına böyük yollar açdı.

"MUĞAM TELEVİZİYA MÜSABİQƏLƏRİ"

AzTV-nin bütün layihələri həmişə böyük rəğbətlə qarşılanıb. Bu sırada mədəniyyət layihələrini də xüsusi vurğulamaq yerinə düşər. Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi, Azərbaycan Mədəniyyəti Fondunun layihəsi, Azərbaycan Televiziyasının təşkilatçılığı, Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin iştirakı ilə keçirilən, muğam sənətini yaşatmağa, gənc istedadları üzə çıxarmağa xidmət edən "Muğam televiziya müsabiqələri" ölkəmizdən kənar da böyük tamaşaçı sevgisi qazanıb. Bu, hər şeydən əvvəl, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın danılmaz xidmətidir. AzTV bu "SMS"siz yarışma ilə ilk dəfə muğamların həm tədrisinə, həm də maarifləndirməyə doğru bir addım atdı. Hər yarışmadan əvvəl dünyasını dəyişmiş korifey sənətkarların ifasını səsləndirmək, bir tərəfdən, gənc ifaçıları məlumatlandırmaq məqsədi daşıyırdısa, digər tərəfdən, muğamın və əsl sənətkarın əbədiyaşarlığını göstərmək idi. Bu müsabiqə sərhədləri aşan, dinindən, dilindən asılı olmayaraq, milyonlarla insanın qəlbini ovsunlayan Azərbaycan muğamının təntənəsi və qələbəsidir. Müsabiqənin bir qalibi var, o da Azərbaycan muğamı və ona dəyər verən dövlət.

62 il əvvəl yaranan Azərbaycan Televiziyası bu gün artıq tamam başqa bir görkəmdədir. Kifayət qədər təcrübəsi, zəngin fondu, müasir texniki təchizatı və peşəkar kadr potensialı kanalın uğurlu dövrünü yaşayır. 2010-cu ildə, AzTV-nin 55 yaşının tamamında onun nəzdində Azərbaycan ziyalılarının və sənətçilərinin çoxdankı arzusu olan "Mədəniyyət" kanalı ilk dəfə tamaşaçıların görüşünə gəldi. Bu kanalın ərəsəyə gəlməsi Prezident İlham Əliyevin mədəniyyətimizə qayğısının daha bir təzahürüdür. Bu gün "Mədəniyyət" kanalı Azərbaycan mədəniyyətini dünya mədəniyyətinin tərkib hissəsi kimi təbliğ edir, dünya mədəniyyətinin incilərini isə Azərbaycan tamaşaçılarına çatdırır. Bu kanalın verilişlərini izlədikcə, bir daha bu qənaətə gəlsən ki, mədəniyyətimizin elə parlaq inciləri var ki, onlar yüz illər sonra da Azərbaycanı yüksək mərtəbədə təmsil edə bilər.

"İDMAN - AZƏRBAYCAN" TELEKANALI

Azərbaycan Televiziyasının son illərdəki daha bir uğuru 2009-cu il fevralın 1-dən efirə çıxan "İdman-Azərbaycan" kanalıdır. Bu kanal idman ictimaiyyəti və idmansevərlərə gözəl hədiyyə oldu. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə yaradılan "İdman-Azərbaycan" Televiziyasının fəaliyyət dövlətimizin idmana və gənclərin sağlamlıqda böyüməsinə verdiyi önəmli sübutudur. Artıq "İdman-Azərbaycan" Televiziyası efir məkanında öz yerini çoxdan təsdiqləyib və fəaliyyət göstərdiyi 9 ildə dövlətimizin idman siyasətinə uğurla xidmət edir. Kanal dünyanın hər yerindən bütün növ idman yarışlarını, müxtəlif çempionatları birbaşa, özü də yüksək peşəkarlıqla yayımlayır və idman xəbərlərini operativliklə tamaşaçılara çatdırır. Hər gün kanalda tamaşaçılara canlı xəbər buraxılışları, orijinal verilişlər, beynəlxalq, ölkədaxili yarış və turnirlər təqdim edilir, çempionatlar canlı yayımlanır. "İdman Azərbaycan" kanalı dünyada yeganə idman kanalınıdır ki, heç bir ödəniş olmadan tamaşaçılarına idmanın bütün növləri üzrə proqramlar təqdim edir və açıq yayımdadır.

Bu gün efir məkanında öz sözünü deyə bilən, uğurlara imza atan Azərbaycan Televiziyası 62 yaşını qeyd edir. Öz sözünü deyə bilən, fərqli dəsti-xətti ilə seçilən, ən güclü təbliğat sistemində çevrilən Azərbaycan Televiziyası Azərbaycan dinləyicisi ilə yol gəlir. Bu yol hələ neçə-neçə onillikləri əhatə edəcək, xalqın milli tarixi, gələcəyi, Azərbaycanın dinamik inkişafı, uğurları, beynəlxalq mövqeyi ilə bağlı bizə çox xəbərləri çatdıracaq. Böyük və ali məqsədə çatmaq üçün uzun bir yola çıxan Azərbaycan Televiziyasının kollektivini təbrik edir və daha əlçatmaz uca zirvələrə fəth etməsini arzulayıq.

ZÜMRÜD